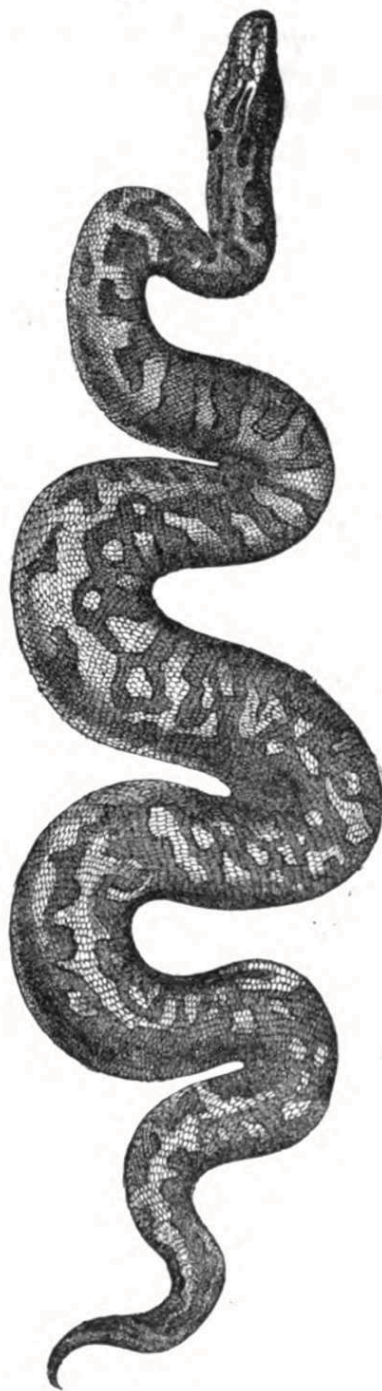

Ե . Սակընթացութեան ու տեղատուութեան ամէն օր նոյն միջոցին չպատահելուն պատճառը լուսնական օրն է . վասն զի լուսինը ինչուան երկրիս միջօրեան հասնելու համար 12 ժամ և 50 վայրկեան պէտք է , որով ամէն օր յիսնական վայրկեան ետքը կը հասնի միջօրէին վր : Ուստի լուսինը թէ մեր կիսագունտին և թէ վարի կիսագունտին միջօրէին անցնելու ատենը՝ ծովը կը բարձրանայ . իսկ հորիզոնին արևելեան կի՛ արևմտեան կէտը հասածին պէս՝ ծովը կը ցածնայ :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պիւնի օջ :

ՊՕԱ ըսուած Բմերիկայի օձէն ետքը՝ ամենէն խոշոր օձը Պիւնի ըսուածն է , որ աս ալ թոյն չունեցողն էրէն է : Բտենով շատ կը գտնուի եղեր Բփրիկէի ծովեզերքը , մանաւանդ Բարեյուսոյ գլուխը . և հոն մեծամեծ փնասներ կ'ընէ եղեր ուրիշ կենդանեաց . բայց հիմա Բփրիկէի ներսերը քաջուած է . կը գտնուի նաև Հընդկաստանի կղզիները , և հնդկաստանցիք Սալայի լեզուով Ուլար սառադրած են անունը , որ գեթ օջ ըսել է : Երկայնութիւնը ինչուան երեսուն ոտնաչափէն ալ աւելի կ'ըլլայ երբեմն , և կ'ըսեն թէ ինչուան գոմէշներու պլուեցով կը ճըմլէ ու կը սպաննէ զանոնք : Հումայեցւոց պատմութեանը մէջ կը յիշուի թէ իրենց Հռեգուղոս սպարապետին զօրքը երբոր Բարբեդոնացւոց դէմ պատերազմի գնացած էին Բփրիկէ , հոն հարիւր քսան ոտնաչափ օձ մը տեսեր ու սպաններ են , որ անշուշտ աս պիւնի ըսուածն է : Հաստութիւնը գէր մարդու մը մէջ քին չափ կայ . ուստի շատ չորքտանիներ ողջ ողջ կը կլլէ : Բքէկ մը կշտանալէն ետքը՝ օրերով թմրած կը

մնայ , և ան միջոցին շատ դիւրին է զինքը սպաննելը . բայց ափրիկեցիք աւելորդապաշտութեամբ մտքերնին դրած են թէ աս օձը մեռցընելը գէշ է , վասն զի մեռցընողը կը պատժուի , կամ հարկաւ փորձանքի մը կը պատահի կ'ըսեն :

Բք օձին զարմանալի յատկութիւնն աս է որ թէպէտ պաղարիւն կենդանի է , բայց իր հաւկիթներուն վրայ

Թուխս կընստի . և ան միջոցին որ կըր կըր ոլըրուած պառկած կը կենայ՝ ինչուան 40 աստիճանի տաքութիւն կ'ունենայ :

Ուրիշ տեսակ տեսակ օձերու և անոնց Թոյնին վրայ նորէն առիթ կ'ունենանք խօսելու :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Սկզբունք երկրագործութեան :

Ի .

Սարոյանի հարգին վրայ :

Հ . Ի՞նչ բան է արտը .

Պ . Երաւ կ'ըսուի ան կտոր երկիրը , որուն մէջ ամէն տարի տեսակ մը բոյս կը տնկուի ու կը մշակուի : Ուստի հասարակ երկրագործները իրենց կալուածքը իրեք մաս կամարտ կը բաժնեն . մէկուն մէջ կը տնկեն ցորեն , մէկաւր մէջ գարի կամ ուրիշ արմըտիք մը , իսկ երրորդ մասը պարապ կը թողուն :

Հ . Ի՞նչ պատճառաւ երրորդ մասը պարապ կը թողուն .

Պ . Երկրագործները կ'ըսեն թէ ասով երկիրը կը հանգչի , ու գէշ խոտերը կը խլուին . բայց երբոր հողը բաւական պարարտութիւն ունի , անոր հանգչիլ պէտք չէ . ուստի ամենեւին պէտք չէ երկիրը պարապ թողուլ . շատ շատ տարիներ անցնելէն ետքը երբոր կը տեսնես որ հողը սաստիկ կարծրացեր ու գէշ խոտերով լեցուեր է , կրնաս հանգչեցընել : Երկիրը ձմեռ ատեն պարապ թողուլը աւելի աղէկ է , վասն զի եկած ձիւնը մէյմը սառելով՝ մէյմը լուծուելով՝ շատ կը պարարտացընէ զանիկայ : Երկիր կայ որ իրեք տարին մէյմը պարապ կը թողուն . երկիր ալ կայ որ երկու տարին մէյմը :

Հ . Երկրաւի փնասները որո՞նք են .

Պ . Սնասը յայտնի է . վասն զի բոլոր տարին անպտուղ կը մնայ կալուածքին երրորդ մասը կոմկէսը :

Հ . Երկրաւի փնասին առաջը ի՞նչպէս կրնայ աւնուիլ .

Պ . Երկրաւի զանազան տեսակ բոյսեր տնկելով՝ նոյն արտին հողերուն ու կլիմային յարմար :

Հ . Երկրաւի բոյսեր գետնէն նոյնչափ հիւթ կը ծծեն .

Պ . Չէ . անոնց որ հունտը կ'աւնենք , ինչպէս են արմտիքները և իւղային բոյսերը ու մնոտ արմատ ունեցողները (զոր օրինակ գետնախնձորն ու ճակնդեղը) գրեթէ բոլոր իրենց սընունդը գետնէն կ'աւնեն : Իսկ անոնք որ խիտ ու հաստ տերեւներ ունին՝ աւելի օգուտ կը սնանին . ինչպէս են ընդեղէններն ու խոտեղէնները , որ ծաղիկ տալէն առաջ կը քաղուին . անոր համար գետնի մը վրայ խոտեղէն ցանելէն ետեւ արմտիք ցանես նէ՝ շատ աղէկ առաջ կուգան :

Հ . Ի՞նչ և նոյն երկրին վրայ ամէն տարի նոյն բոյսը կրնայ տնկուիլ .

Պ . Ի՞նչ որ հողը շատ պարարտ է՝ կրնայ ըլլալ . բայց տարի տարուան վրայ հողին պարարտութիւնը պակսելով , բերքն ալ երթալով կը քիչնայ , և եղած ծախքին չպատասխաներ :

Հ . Ի՞նչ է պատճառը որ մէկ երկրի մը վրայ ետեւէ ետեւ նոյն բոյսը տնկելու ըլլաս նէ՝ աղէկ առաջ չգար :

Պ . Երկրնայ թէ բոյսերը իրենց արմատէն տեսակ մը հիւթ դուրս կուտան , որ հողին մէջ մնալով թէ որ ետեւէն նորէն նոյն տեսակ բոյս դնելու ըլլաս՝ ան հիւթէն կը փնասուի : Երբ ան փորձով ալ կ'իմացուի . վասն զի թէ որ պտղատու ծառ մը , օրինակի համար տանձի ծառ , նոյն տեղը տնկելու ըլլաս՝ ուսկից որ հանած էր հին տանձի ծառ մը , ան նոր տնկած մատղաշ ծառդ ինչպէս որ պէտք է չպտղաբերեր :

Հ . Բոյսերուն արմատէն դուրս ե .